

Voimalaitosdatan visualisointityökalun jatkokehitys

Niko Kaartinen

Tekijä(t)

Niko Kaartinen

Koulutusohjelma

Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma

Opinnäytetyön otsikko

Voimalaitosdatan visualisointityökalun jatkokehitys

Sivu- ja liitesivumäärä

25 + 2

Opinnäytetyö käsittelee valmiin ohjelmiston jatkokehitystä käyttäjäpalautteiden pohjalta. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Fortum Power and Heat Oy.

Opinnäytetyössä jatkokehitetään prosessikaaviona näyttöjen piirtämiseen ja tarkastelemiseen tehtyä ohjelmistoa. Tavoitteena on tehdä sovelluksen käyttökokemuksesta sujuvampaa ja informatiivisempaa.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään projektin aikana käytettyjä projektinhallintamenetelmiä ja projektissa käytettyjä teknologioita. Empiirisessä osiossa kerrotaan työn etenemisestä Scrumin mukaisesti viiden sprintin ajalta.

Lopputuloksena syntyi versiopäivitys kehitettävään sovellukseen. Opinnäytetyön aikana toteutettiin useampia kehitystoiveita käyttäjäpalautteiden pohjalta ja sidosryhmät olivat tyytyväisiä lopputulokseen.

Asiasanat

Vektorigrafiikka, sovelluskehitys, tiedonsiirto

Sisällys

Sanasto	1
1 Johdanto	2
1.1 Tavoitteet	2
1.2 Rajaus	3
2 Versionhallinta.....	3
3 Tiedonsiirto	3
3.1 Ajax.....	4
3.2 WebSocket	5
4 Scrum	6
5 Jatkuva integraatio	7
6 Vektorigrafiikka.....	7
7 ProView 1.0.....	8
8 Kehityskohteet.....	10
9 Työskentely	11
9.1 Kehitysympäristö.....	12
9.2 Ensimmäinen Sprintti	12
9.3 Toinen Sprintti.....	14
9.4 Kolmas Sprintti.....	15
9.5 Neljäs Sprintti.....	17
9.6 Viides Sprintti.....	19
10 Yhteenveto	23
10.1 Haasteet	23
10.2 Tavoitteiden saavuttaminen	24
Lähteet	26

Sanasto

JavaScript on verkkosivujen toiminnallisuuden luomiseen tehty ohjelmointikieli

XML formaatti tiedon välittämiseen

Scrum ketterän projektinhallinnan viitekehys

SVG kaksiulotteinen vektorigrafiikan kuvauskieli

Frontend käyttäjälle näkyvä osuus sovelluksesta

Backend dataa käsittelevä osuus sovelluksesta

Git versionhallinnan työkalu

1 Johdanto

Kristian Laakkonen toteutti diplomityönään selainpohjaisen ProView-nimisen tietojärjestelmän, jonka avulla voidaan havainnollistaa voimalaitosten prosessitietoja käyttäjäystävällisesti. Tietojärjestelmässä voidaan luoda käyttäjille helppolukuisia prosessikaavionäytöjä.

Järjestelmä tehtiin, koska aikaisemmissa työpöytäsovelluksissa oli omat rajoitteensa. Esimerkiksi työpöytäsovellukset piti asentaa erikseen kaikille tietokoneille ja ne olivat usein sidottu vain yhdelle käyttöjärjestelmälle. Myös ohjelmistojen päivitys on täytynyt tehdä jokaiselle koneelle erikseen, mikä teki ylläpidosta turhan hankalaa. Diplomityönä valmistunut selainpohjainen järjestelmä korjasi nuo puutteet. Työasema tarvitsee vain web-selaimen, jonka avulla käyttäjä pääsee käyttämään järjestelmää. Järjestelmän ylläpito ja päivitykset tapahtuvat palvelimella ja loppukäyttäjien suunnalta ei tarvita toimenpiteitä. Järjestelmä on ollut yleisessä käytössä useammalla asiakkaalla jo useamman vuoden. Tässä ajassa eri käyttäjäryhmät ovat tehneet paljon parannusehdotuksia.

Opinnäytetyö käsittelee näitä parannusehdotuksia ja niiden toteuttamista. Tarkoituksena oli toteuttaa versiopäivitys ProView 1.0: sta versioon ProView 1.1. Toimeksiantajana toimi Fortum Power and Heat Oyj. Parannusehdotusten toteuttaminen teki tietojärjestelmästä enemmän asiakkaiden toiveiden mukaisen ja sitä kautta se toi myös lisäarvoa toimeksiantajalleni.

1.1 Tavoitteet

Työn tavoitteena oli jatkokehittää Kristian Laakkosen diplomityönä valmistunutta järjestelmää käyttäjäpalautteiden pohjalta ja sen avulla kasvattaa omaa osaamistani. Parannusehdotuksien suunnittelussa ja toteutuksessa jouduin kiinnittämään huomiota minulle uusiin asioihin ohjelmistokehityksessä ja pääsin tutustumaan energia-alan lainalaisuuksiin. Työn suurimmat haasteet olivat olemassa olevan ProView-työkalun ohjelmakoodin tulkinta ja siinä käytettyjen ratkaisujen ymmärtäminen. Projektissa oli myös käytetty minulle tuntemattomia JavaScript-kirjastoja, joten myös niiden ymmärtäminen on oma haasteensa. Korostan myös sitä, että minulle energia-ala ja sen lainalaisuudet ovat lähes tuntemattomia, joten tarkoituksena on myös ymmärtää, että miksi toivottuja muutoksia tehdään ja mikä niiden merkitys on.

1.2 Rajaus

Opinnäytetyössä ei toteuteta uutta sovellusta, eikä uusia toiminnallisuuksia olemassa olevaan sovellukseen. Tarkoituksena on tutkia jo olemassa olevia ratkaisuja ja parannella niitä käyttäjäpalautteiden pohjalta. Opinnäytetyössä kerrotaan parannusehdotusten taustat, miksi ne halutaan ja niiden kehityskulku. Opinnäytetyössä ei keskityä kertomaan verkkosivuista ja niiden toimintaperiaatteista yleisellä tasolla, koska niistä aiheista löytyy materiaalia internetistä jo valmiiksi, eikä usko niiden tuovan lisäarvoa tälle opinnäytetyölle. Pidän itseäni ohjelmistokehittäjänä, enkä graafisena suunnittelijana, joten prioriteettini on tehdä laadukasta ja toimivaa ohjelmakoodia ja kehityskohteiden graafinen ulkoasu ei ole toteutuksen kärkipäässä.

2 Versionhallinta

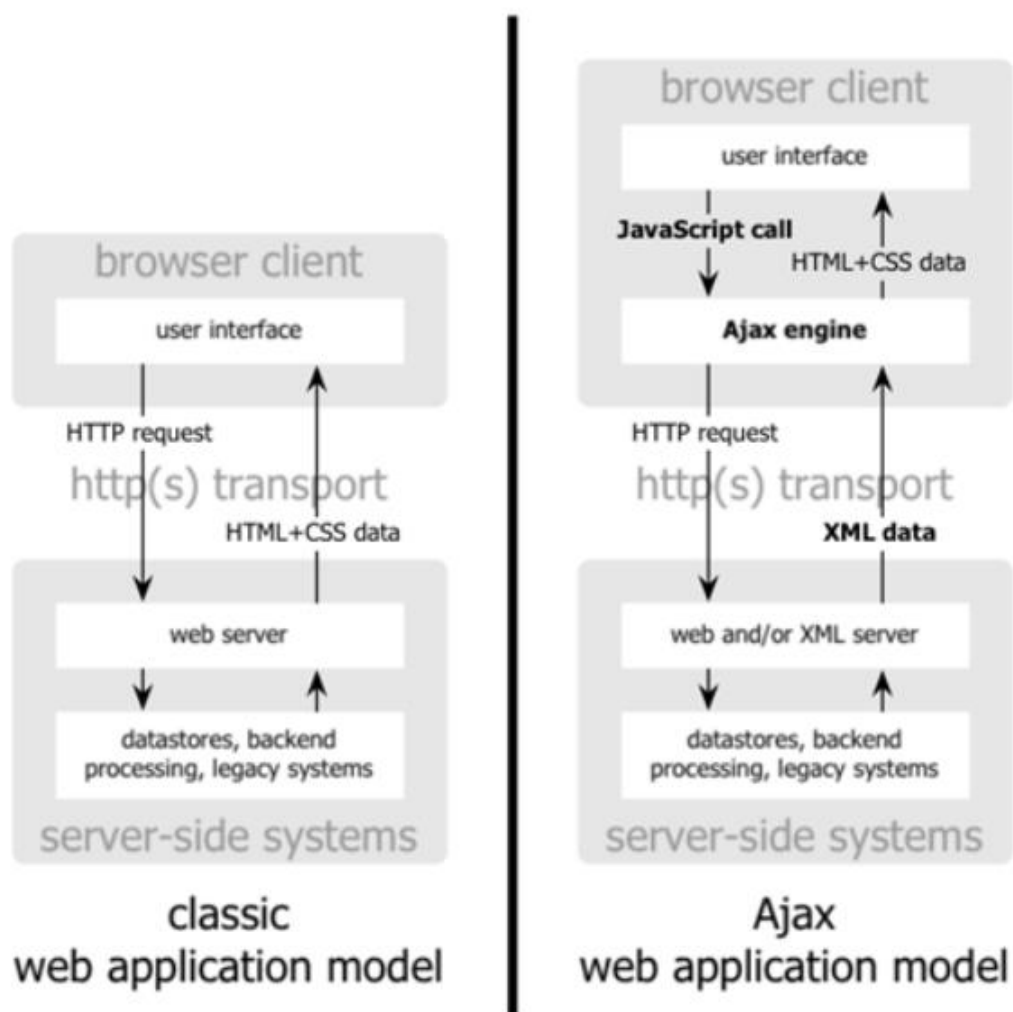
Versionhallinnalla tarkoitetaan ohjelmistokehityksen tuotteen kehityskulun seuranta ja versiointia. Ohjelmistokehitysprojekteissa työskentelee yleensä useita henkilöitä samanaikaisesti. Ilman versionhallintaa ohjelmistojen tiedostojen muokkaus täytyisi tehdä niin, että kehittäjien täytyisi siirtää aina muokattava tiedosto yhdeltä toiselle, että kaikkien kehittäjien muutokset saataisiin lisättyä tuotteeseen. Versionhallinta parantaa tätä prosessia niin, että jokainen kehittäjä kykenee pitämään itsellään omat kopiot ohjelmakoodista ja lisäämään omat muutokset käyttämäänsä versionhallintajärjestelmään niin, että muiden kehittäjien muutokset eivät mene hukkaan. Lisäksi versionhallintajärjestelmät parantavat turvallisuutta ja luotettavuutta, sillä toimivat ohjelmakoodit ovat aina jossain keskitetyssä paikassa, jokainen muutos on jäljitettävissä itse muutoksen tekijään ja versiohistoriassa voidaan myös palata taaksepäin viimeiseen toimivaan versioon, jos versionhallintaan on lisätty toimimatonta koodia.

3 Tiedonsiirto

Tässä luvussa avataan erilaisia tiedonsiirtotekniikoita, joiden käyttämistä käsitellään opinnäytetyössä. Tiedonsiirrolla tarkoitetaan sitä prosessia millä käyttäjän syöttämä data siirretään esimerkiksi tietokantaan tai miten käyttäjän hakema data palautetaan tietokannasta verkkosivulle.

3.1 Ajax

Ajax, eli Asynchronous JavaScript and XML on kokonaisuus erilaisia web-teknologioita, mitkä mahdollistavat tiedonsiirron selaimen ja palvelimen välillä dynaamisesti niin, että sivua ei tarvitse ladata aina uudelleen. Aikaisemmin tiedonsiirto tapahtui käyttäjän kannalta paljon rasittavammalla tavalla, sillä ennen pienikin muutos vaati sitä, että koko sivu ladataisiin uudelleen. Ajax mahdollistaa asynkronisen tiedonsiirron, minkä avulla käyttäjän ei tarvitse katsella tyhjää ruutua sillä välin, kun selain pyytää palvelimelta uutta dataa. (Garret 2005a)

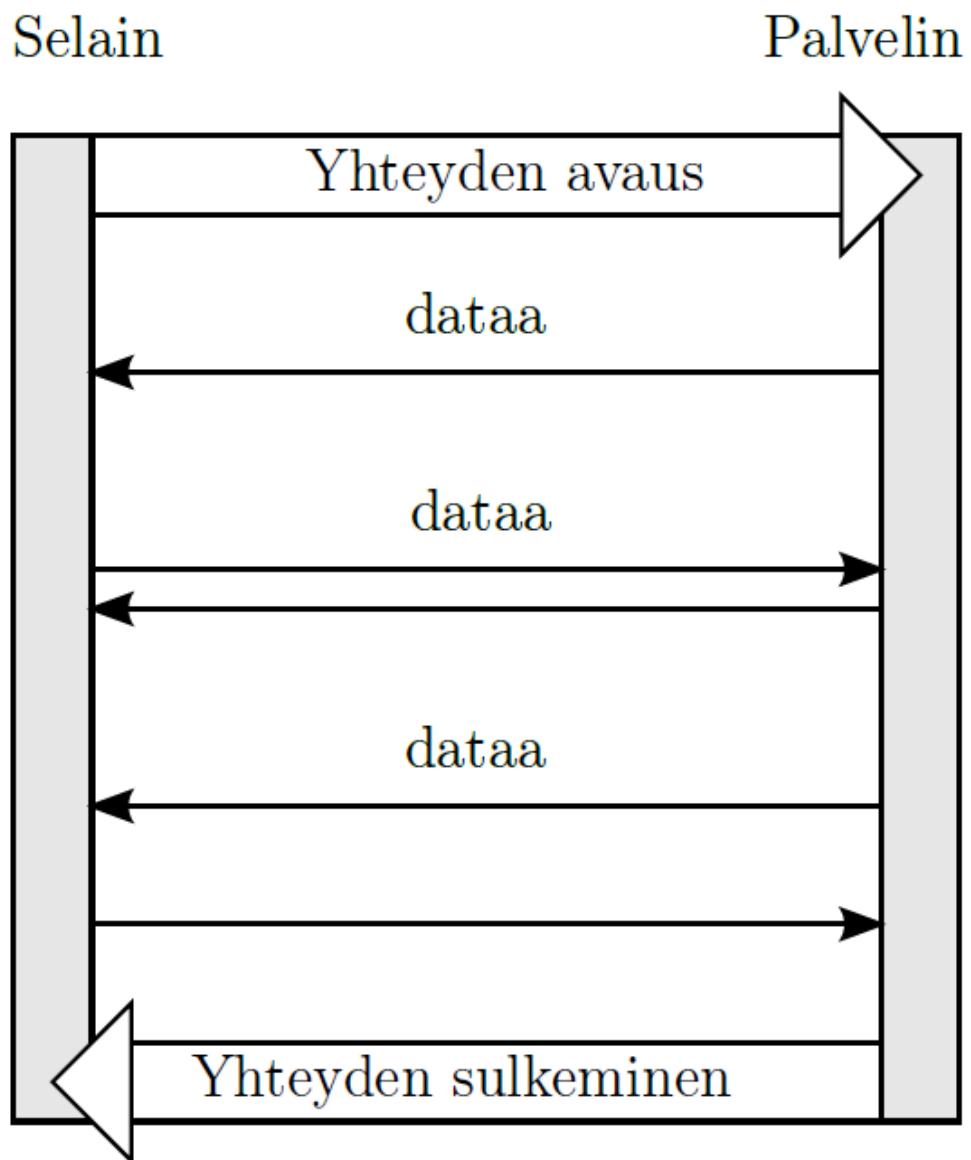

Kuva 1. AJAXin tiedonsiirtomalli (Garret 2005b, 2)

Kuvassa 1 vasemmalla puolella näkyy "perinteinen" tiedonsiirtomalli, missä jokainen pyyntö palvelimelta pakottaa lataamaan koko sivun uudelleen. Kuvan oikealla puolella taas näkyy AJAXin tiedonsiirtomalli, missä verkkosivuun upotettu "Ajax engine" hoitaa tiedonsiirron palvelimen ja selaimen välillä niin, että käyttäjän ei tarvitse ladata sivua uudelleen jokaisen pyynnön yhteydessä.

3.2 WebSocket

WebSocket-protokolla eroaa Ajaxista hieman. Ajax-kutsut tapahtuu niin, että jokaisen kutsun jälkeen avataan yhteys palvelimeen ja datan siirtämisen jälkeen yhteys suljetaan. Jos pyyntöjä tehdään paljon lyhyessä ajassa, niin se kuormittaa palvelinta, jos yhteyksiä joudutaan avaamaan ja sulkemaan jatkuvasti. WebSocketin tarkoituksena on avata yhteys kerran ja mahdollistaa useita tiedonsiirtopyyntöjä saman yhteyden aikana. (The WebSocket Protocol 2011)

Kuva 2. WebSocketin tiedonsiirtomalli (Laakkonen 2015a, 17)

Kuvassa 2 näkyy WebSocketin tiedonsiirtomalli, missä näkyy, kuinka auki olevan yhteyden yli voidaan siirtää tietoa useaan kertaan

4 Scrum

Scrum on ketterän projektityön viitekehys, minkä tarkoitus on tehdä monimutkaisesta projektityöstä mahdollisimman sujuvaa ja läpinäkyvää kaikille sidosryhmille. (What is Scrum?) Scrumissa työskentely aloitetaan niin, että tuoteomistaja, joka on yksi Scrumin rooleista (Scrum Roles Demystified), luo priorisoidun kehitys jonon halutuista kehityskohteista. Seuraava vaihe on Sprintin suunnittelu, missä kehitystiimi valitsee seuraavaan sprinttiin kehityskohteet priorisoidun listan mukaan.

Sprintit ovat yleensä lyhyitä työjaksoja, missä kehitysryhmä keskittyy työskentelemään vain kyseiseen sprinttiin valituiden kehityskohteiden parissa. Sprintin lopussa pidetään katselmointi, missä kehitystiimi, Tuoteomistaja ja mahdollisia muita sidosryhmiä tarkastavat sprintin tuloksen ja antavat palautetta. (What is a Sprint?) Tämä tuo läpinäkyvyyttä projektityölle ja sidosryhmille mahdollisuuden nähdä projektin edistymisvaiheet. Lisäksi kehitystiimi voi reagoida muutostoihuihin nopeasti ja tämän avulla asiakas saa varmemmin juuri toivotun kaltaisen lopputuloksen.

Opinnäytetyön aikana olin osana Scrum tiimiä, missä minä itse keskityin ProView 1.1 kehitykseen ja muut kehitystiimin jäsenet tekivät omia töitään saman sovelluskokonaisuuden parissa. Sidosryhmiin kuului ProView-työkalun käyttäjiä, joilta sain kehityksen aikana hyvää palautetta toteutuksistani ja kykenin yleensä myös reagoimaan niihin nopeasti. Ketterä kehitys ja Scrum toimi siis omalta osaltani loistavasti tämän projektin puitteissa.

5 Jatkuva integraatio

Jatkuvalla integraatiolla tarkoitetaan automatisoitua prosessia, missä sovellus pyritään "kääntämään" tai "pakkaamaan" mahdollisimman usein. Tämä mahdollistaa sen, että potentiaaliset virhetilanteet huomataan nopeasti ja ne ehditään myös korjata tehokkaasti. Tätä prosessia voidaan esimerkiksi automatisoida siten, että heti kun versionhallintaan syötetään uutta dataa, niin jatkuvan integraation automatisoitu työkalu ajaa testit ja varmistaa, että sovellus toimii odotetusti ja varmistaa, että sovelluksesta on aina toimiva ja testattava versio käynnissä palvelimella. Jatkuvan integraation hyödyntäminen siirtää toistuvia työtehtäviä automaatiolle ja varmistaa, että uudet koodit siirtyvät testattavaksi ja palvelimelle aina samalla tavalla. Tämän avulla myös inhimillisten virheiden mahdollisuus laskee huomattavasti. (Salmi 2013, 6; Myllykangas 2017, 2)

6 Vektorigrafiikka

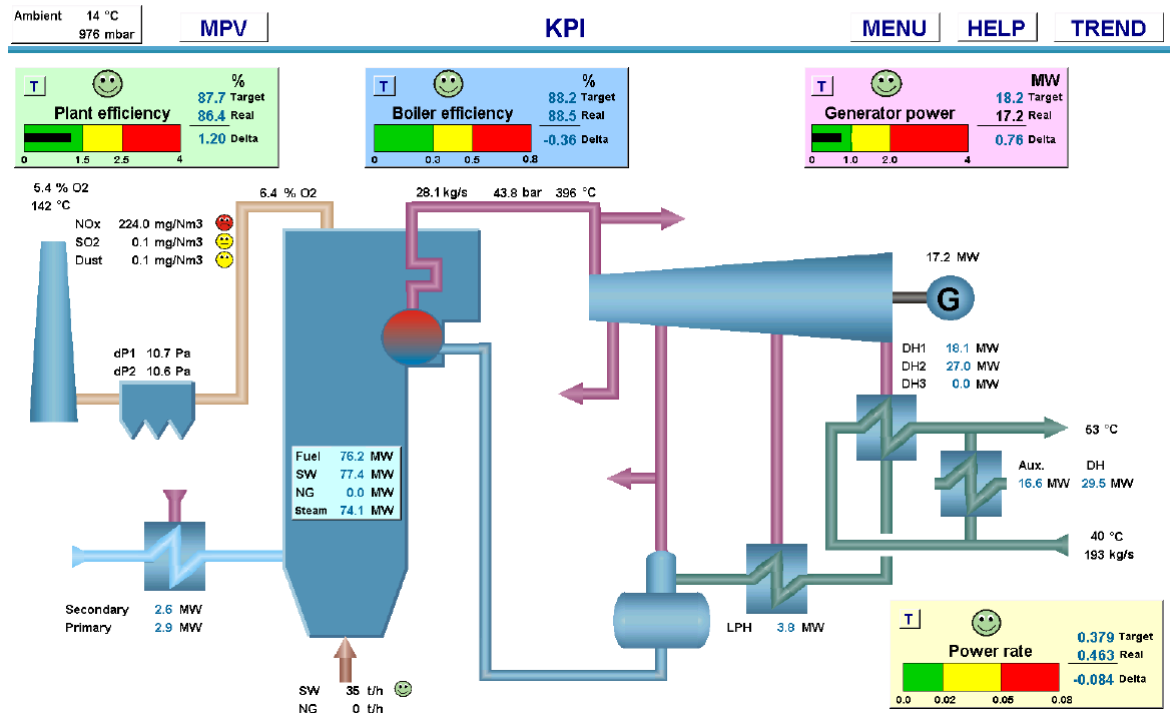
Digitaaliset kuvat on yleensä jaettu kahteen eri kategoriaan, bittikartakuviin ja vektorigrafiikkakuviin. Bittikartakuvat koostuvat pikseleistä ja pikseleiden määrä riippuu kuvatiedoston määritetystä resoluutiosta, eli pikselitiheydestä. Mitä suurempi resoluutio, sitä tarkempi kuva ja samalla suurempi tiedostokoko. Ongelmana tällaisissa kuvissa on skaalautuvuus. Bittikartakuvaa voidaan suurentaa, mutta sen resoluutio ei päivyty samassa suhteessa, eli silloin myös pikselimäärät pysyvät samana. Lopputuloksena on yleensä huomattavasti epätarkempi kuva. (Kerminen 2009a, 2)

Vektorigrafiikkakuvat eroavat bittikarttakuvista rakenteeltaan huomattavasti. Vektorigrafiikkatiedostoissa ei määritellä yksittäisiä pikseleitä, vaan tiedostoon määritellään kuvissa olevien objektien koordinaatisto, kuvan ankkuripisteet ja objektien muodot määritellään matemaattisten funktioiden avulla. Tämän takia vektorigrafiikkakuvat ovat resoluutioriippumattomia ja ne skaalautuvat helposti eri kokotarkoituksiin. (Kerminen 2009b, 4, Kerminen 2009c, 5)

ProView-työkalulla tehdyt prosessikaavionäytöt koostuvat yleensä useista yksinkertaisista kuvioista ja niiden täytyy skaalautua tarvittaessa sekä normaaliin työpöytäkäytössä oleviin näyttöihin ja voimalaitoksilla oleviin todella isoihin valvomonäyttöihin ja niiden laatu ei saa kärsiä. Tämän takia ProView:lla tehdyt prosessikaavionäytöt tallennetaan selaimissa toimiviksi SVG-tiedostoiksi.

7 ProView 1.0

ProView on SVG-Edit nimisen avoimen lähdekoodin vektorigrafiikkaeditorin päälle rakennettu tietojärjestelmä. (SVG-Edit) Järjestelmä on osa Fortumin TOPi-tuoteperhettä (TOPi Energiatiedon hallintajärjestelmä) TOPi on siis kokonaisuudessaan yksi iso web-sovellus, mikä on jaettu pienempiin alisovelluksiin kuten ProView-työkalu. TOPi:n backend on ohjelmoitu Javalla Spring-ohjelmointikehystä käyttäen (Spring) ja tietokantana on käytetty PostgreSQL-tietokantaa, joka on avoimen lähdekoodin relaatiotietokanta. (PostgreSQL) Järjestelmän frontendissä on pääasiassa käytetty Dojo-nimistä ohjelmointikirjastoa. (Dojo Toolkit) ProView-työkalulla on kaksi käyttötarkoitusta: Sillä täytyy pystyä luomaan ja tarkastelemaan prosessinäyttöjä. Prosessinäyttöjen luomiseen tarvittiin editori, mikä on tarpeeksi käyttäjäystävällinen ja että siinä on riittävästi toiminnallisuuksia. Nämä vaatimukset huomioon ottaen, päädyttiin valitsemaan SVG-Edit järjestelmän pohjaratkaisuksi.

Kuva 3. (Laakkonen 2015b, 3)

Kuvassa 3 näkyy prosessinäyttö, jossa on esitetty voimalaitoksen suorituskyvyn kannalta olennaiset luvut.

ProView:n prosessinäyttöissä on staattisia ja muuttuvia elementtejä. Staattisilla elementeillä kuvataan yleensä eri prosessien yleinen kulku ja ns. isompi kokonaisuus. Muuttuvia elementtejä ovat esimerkiksi prosessin sisällä olevat muuttujat, mitkä näyttävät erilaisia arvoja. Nämä arvot voivat olla erilaisten pumppujen lämpötilat ynnä muut prosessille tärkeitä tiedot. ProView:n näyttöjä pidetään laitosten valvomoilla auki jatkuvasti ja on tarkoitus, että näiden näyttöjen perusteella voidaan tarkastella voimalaitosten eri prosesseja lähes reaaliaikaisesti. Tämän takia tietojärjestelmän täytyy pystyä hakemaan muuttujien arvoja tietokannasta tasaisin väliajoin.

Kristian Laakkosen diplomityön toteutushetkellä todettiin, että prosessinäytössä olevien muuttujilla pitää olla muutaman sekunnin päivitysväli. Nämä vaatimukset huomioon ottaen todettiin, että WebSocket-teknologia olisi paras muuttujien arvojen hakemiseen tietokannasta, mutta ongelmaksi muodostui selaintuki. Järjestelmän täytyi tukea Internet Explorerin versioita 9, 10 ja 11 ja siksi tämä teknologia täytyi hylätä. Koska WebSocket ei ollut toimiva ratkaisu, niin tiedonsiirtoon päätettiin käyttää AJAXia. (Asynchronous JavaScript and XML) (Laakkonen 2015c, 35; Laakkonen 2015d, 55; Laakkonen 2015e, 32; Laakkonen 2015f, 55)

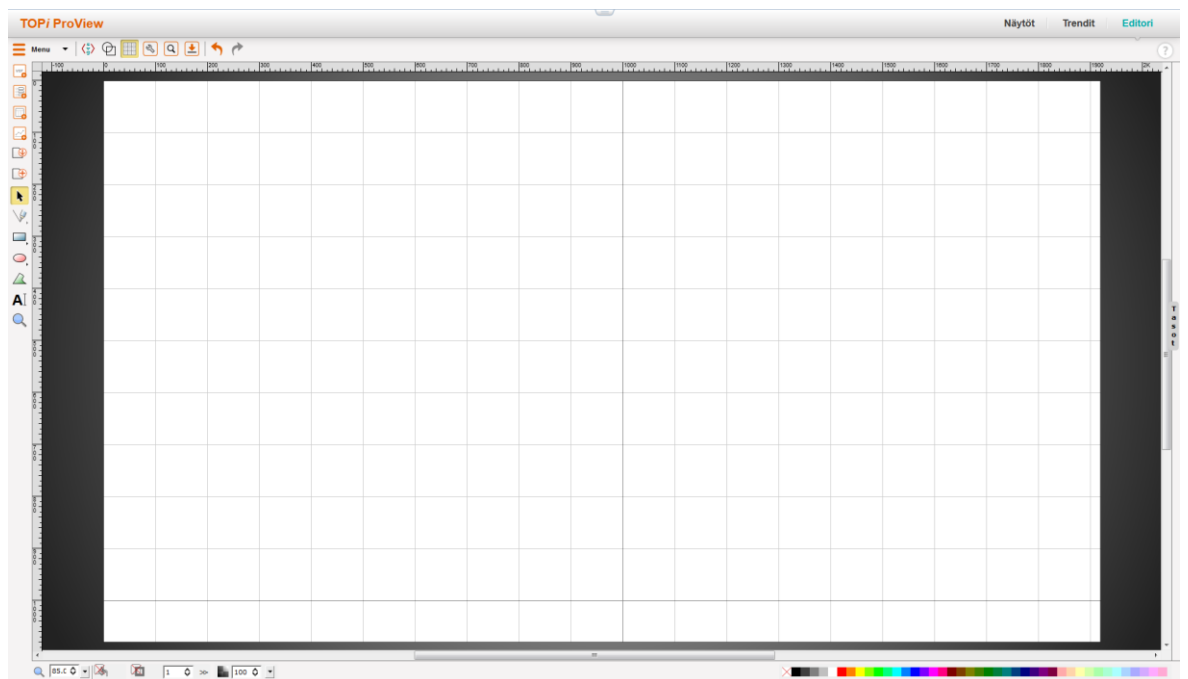
8 Kehityskohteet

Valitsimme ProView:n tuoteomistajan kanssa opinnäytetyölle kymmenen eri kehityskohtetta. Työskentely kehityskohteiden kanssa tapahtui Scrumin mukaisesti. Työskentelin niiden kanssa osa-aikaisesti kahden viikon sprinteissä ja työ todettiin valmiiksi, jos Sprintin katselmoinnissa ei löytynyt mitään valitettavaa. Taulukossa 1 on eritelty kaikki opinnäytetyöhön valitut kehityskohteet ja selitetty tarkemmin niiden määrytykset

Kehityskohteet	Tarkempi kuvaus
Editor-työkalun ruudukko-ominaisuus	ProView:n piirtotyökalussa on olemassa erillinen ruudukko-ominaisuus mikä tekee mm. viivojen piirtämisestä selkeämpää. Tämä ominaisuus täytyy erikseen valita, mutta käyttäjäpalautteen perusteella sen tulisi olla oletuksena päällä. Kuvasta 4 näkyy miltä ProView:n ruudukko-ominaisuus näyttää käytännössä.
Uudet resoluutiovaihtoehdot	Piirrettäville näytöille oli asetettu oletusresoluutioksi 1024 x 768 pikseliä. Toiveena oli lisätä erilaisia resoluutiovaihtoehtoja ja laittaa oletukseksi Full HD -resoluutio, eli 1920 x 1080 pikseliä.
Pikanäppäin-painike	Editorityökalussa on useita erilaisia piirtotyökaluja ja ominaisuuksia, mihin löytyy myös pikanäppäimet sen sijaan, että käyttäjän tulisi valita hiirellä aina oikea työkalu. Ongelmana oli lähinnä se, että löytääksesi oikean pikanäppäimen työkalulle, sinun piti viedä hiiri haluamasi työkalun kohdalle ja vasta sitten ohjelma kertoi sinulle kyseisen työkalun pikanäppäimen. Toiveena oli saada editorityökaluun oma painike, mitä painamalla se näyttäisi sinulle kaikki eri työkalut ja niiden pikanäppäimet.
Visuaalisten komponenttien uudelleensijoittelu	Uusiin näyttöihin voi lisätä erilaisia visuaalisia komponentteja. Neljä visuaalista komponenttia on laitettu oman painikkeen taakse. Nämä komponentit ovat: yksittäinen muuttuja, muuttujalista, taulukko ja graafi. Nämä komponentit haluttiin selkeämmälle paikalle.
Vesileima	ProView ja TOPi ovat molemmat kaupallisia tuotteita ja toivottu lopputulos oli, että jos uusissa piirretyissä näytöissä näkyisi tuotteen logo, niin se olisi ilmaista mainosta toimeksiantajalle.
Otsikkokenttä	On hyvien tapojen mukaista lisätä jokaiseen näyttöön oma otsikkokenttä tunnistettavuuden helpottamiseksi. Toiveena oli saada automatisoitua tätä niin, että uusiin näyttöihin lisätään automaattisesti otsikkokenttä, minkä sisältöä ja sijaintia käyttäjä voi halutessaan itse muuttaa
Kirjastokomponenttien yhtenäistäminen julkaisuversioihin	ProView:ssa on olemassa kirjasto erilaisia visuaalisia komponentteja, ne voi kuvastaa esimerkiksi lämpöpumppuja, moottoreita, putkia yms. julkaisuversioihin ei välttämättä päädy aina samat komponentit, koska testikantojen sisältö ei ole aina yhtenäinen. Tämä piti automatisoida niin, että julkaisuversioihin saataisiin aina identtinen, siistitty komponenttikirjasto.
Mittauksien lasketun arvon automatisointi	Lasketut arvot merkitään prosessinäyttöihin eri tavalla. Aiemmin tapana oli tehdä niin, että jos muuttujan arvo oli laskettu, niin se muutettiin käsin oikeannäköiseksi. Tarkoituksena oli automatisoida niin, että sovellus kykenee itse päättämään, että onko arvo laskettu ja jos on, niin muutetaan sen ulkoasu automaattisesti oikean-

	laiseksi.
Zoomaustyökalun käytettävyyden helpottaminen	Editorin zoomaustyökalun toiminnallisuus oli ongelmallinen. Työkalun zoomausnopeus oli liian nopea eikä se kohdistunut kunnolla. Ehdotettu korjaus oli, että työkalu rekisteröisi yhden rullaliikkeen sekunnissa, joten silloin zoomaus ei olisi liian nopea.
Muuttujalistaan lisää dataa	Oletuksena muuttujalistassa näkyy muuttujan nimi, arvo ja yksikkö. Toiveena oli, että muuttujalistaan saataisiin näkyviin myös muuttujan raja-arvot sekä status.

Taulukko 1. Kehityskohteet ja niiden tarkempi kuvaus

Kuva 4. ProView-työkalun ruudukko-ominaisuus

9 Työskentely

Tässä luvussa käydään läpi työssä käytettyä kehitys- ja testiympäristöä ja opinnäytetyön teknistä työskentelyä. Opinnäytetyötä toteutettiin Scrumia noudattaen ja minä olin mukana Scrum tiimissä, missä pidettiin kahden viikon sprinttejä, joihin osallistuin kahtena päivänä viikossa.

9.1 Kehitysympäristö

TOPi-tuote on tehty Javalla Spring ohjelmointikehystä käyttäen ja sen takia kehitys tapahtui Spring Tool Suitella, joka on Eclipsen päälle rakennettu kehitystyökalu. TOPi-tuotteeseen kuuluu useita eri sovelluksia, joista osa on myös riippuvaisia toisistaan, siksi TOPi-tuotetta kehitetään yhtenä kokonaisuutena, eikä esimerkiksi oteta yhtä sovellusta irralleen omaan ympäristöön. Tämän takia myös tietokanta, joka on TOPin tapauksessa PostgreSQL, on laaja. Kirjoitushetkellä tietokanta pitää sisällään 176 erilaista tietokanta taulua, jotka kattavat kaikki eri TOPin sovellukset ja osan muuttujadatasta, mitä esimerkiksi ProView käyttää. Versionhallinta suoritettiin Gitin avulla ja uusi ohjelmakoodi siirrettiin Fortumin omilla palvelimilla toimivaan Gitlab-versionhallintaympäristöön.

Projektinhallinnan työkalu vaihtui kesken opinnäytetyön. Opinnäytetyön alkuvaiheessa tuotteen kehitysjono oli purettu TRAC-nimiseen avoimen lähdekoodin projektinhallintajärjestelmään (TRAC), mutta jo tätä ennen oli todettu, että JIRA (JIRA) palvelee toimeksiantajani tarpeita paremmin, ja tämä siirtymävaihe sattui osumaan samalle aikavälille opinnäytetyöni kanssa. Suurin osa opinnäytetyön projektinhallinnasta tapahtui JIRA:n kautta. Tämän lisäksi kehityksen aikana oli käytössä myös CI (Continuous integration) eli jatkuvan integroinnin putki. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että palvelimelle oli asennettu Jenkins-niminen jatkuvan integraation ohjelma, joka tarkistaa tasaisin väliajoin, että onko versionhallintaan tuotu uusia muutoksia. Mikäli on, niin silloin Jenkins ajaa ohjelmakoodiin kirjoitetut testitapaukset läpi ja sitä kautta varmistaa, että ohjelmisto toimii juuri kuten pitää. Mikäli testeissä ei havaita ongelmia, niin sitten ohjelmistosta rakennetaan paketti, joka laitetaan automaattisesti käyttöön testipalvelimelle. Tämä mahdollistaa sen, että uudet muutokset ovat testattavissa lähes heti sen jälkeen, kun ne on siirretty versionhallintaan. Etu tässä on se, että useat eri sidosryhmät pääsevät testaamaan uusia ominaisuuksia nopeasti itse, eivätkä he joudu luottamaan vain sprintin katselmoinnissa esiteltyihin tuloksiin.

9.2 Ensimmäinen Sprintti

Ensimmäisen sprintin suunnittelussa keskityttiin miettimään sidosryhmien kanssa opinnäytetyön laajuutta.

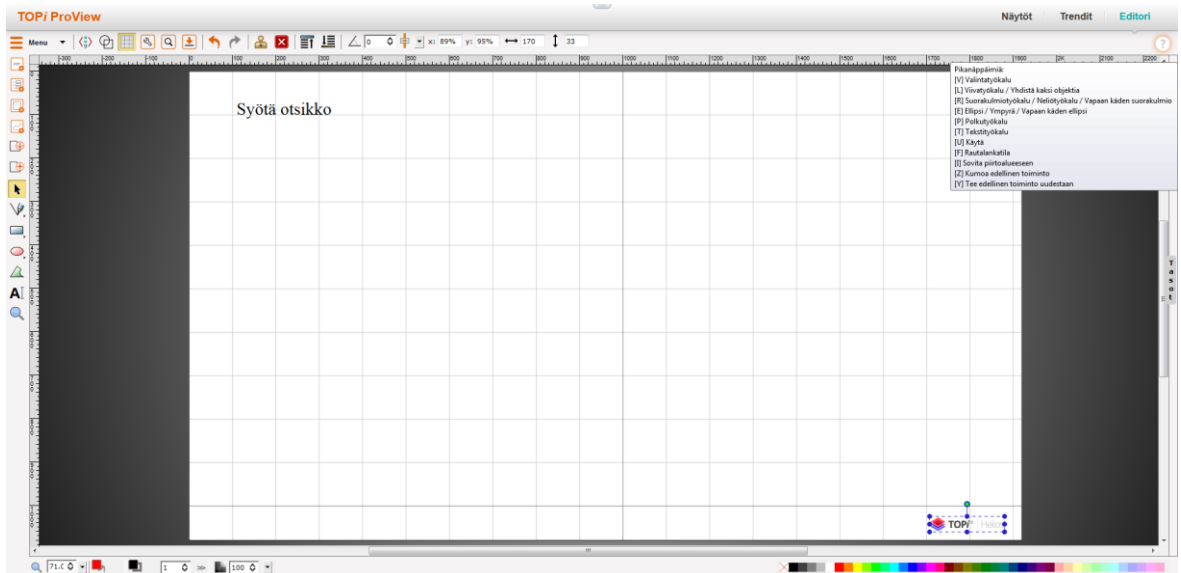
Sprintin suunnittelussa myös päätettiin, että aiemmin mainitut kehityskohteet ovat vain minun työlistallani ja muut Scrum tiimin jäsenet eivät ota niitä omalle työlistalleen. Minulle annettiin vapaat kädet päättää, että missä järjestyksessä teen tarvittavat työt.

Valitsin ensimmäiseksi työtehtäväksi visuaalisten komponenttien uudelleensijoittelun. Lähtötilanne oli, että valittavat komponentit olivat oman näkymän takana ja ne haluttiin siirtää

ProView:n vasemmalla olevaan työkalupalkkiin muiden sekaan. Koodin puolelta tämä muutos tapahtui niin, että siirsin nämä erillisessä näkymässä olevat metodit, jotka lisäävät komponentteja ProView:n perusnäkymässä tapahtuvaan ohjelmakoodiin ja sijoitin halutut napit oikeille paikoille. Nappien kuvatkin löytyivät sopivasti valmiina ohjelmakoodin seasta, joten täytyi vain laittaa polut oikein. Tämän jälkeen tuo "valitse lisättävä komponentti" - näkymä oli luonnollisesti turha, joten sen pystyi kokonaan poistamaan.

Toinen työtehtävä liittyi resoluutioiden lisäämiseen ja oletusresoluution vaihtamiseen. Hetken koodia tutkittuani huomasin, että oletusresoluutio ja resoluutiovaihtoehdot oli kovakoodattu, joten pystyin vain suoraan lisäämään valmiiseen listaan uuden resoluutiovaihtoehdon.

Kolmas työtehtävä oli pikanäppäinpainikkeen tekeminen. Tavoitteena oli, että uudet käyttäjät löytävät painikkeen helposti ja, että se on helppolukuinen. Hetken pohtimisen jälkeen totesin, että ProView:n vasen ylänurkkaan sopii hyvin kysymysmerkkipainike, joka kertoo käyttäjälle, että sieltä löytyy apua sovelluksen käyttöön. Koodin puolelta muutos oli myös melko yksinkertainen. Frontendiin lisättiin uusi div-elementti ja määriteltiin tyylitiedostosta se näyttämään yhtenäiseltä muun ohjelmiston kanssa. Koska sovellus tukee useampia kieliä, niin sen sijaan, että ohjeet olisi suoraan kirjoitettu frontendiin, siellä vain viitattiin sovellukseen määritelyihin i18n-kielitiedostoihin, joihin laitoin ohjeet suomeksi ja englanniksi.

Kuva 5. Pikanäppäin-painike

Kuvassa 5 näkyy pikanäppäin-painikkeen sisältö.

Sprintin viimeiseksi tehtäväksi jäi ProView:ssa olevan ruudukko-ominaisuuden päälle asettaminen oletuksena. Tähän tehtävään käytin kaikista eniten aikaa, sillä en meinannut millään löytää paikkaa, missä noita asioita käsitellään, mutta työtehtävä oli itsessään aika yksinkertainen. Lopulta löysin yhden JavaScript-olion, missä asetetaan uusien näyttöjen ja työkalujen oletustilat, joista minun täytyi muuttaa vaan yksi muuttuja falsesta trueksi.

Sprintin katselmoinnissa sidosryhmät tarkastelivat aikaan saatuja muutoksia, ja pääosin he olivat tyytyväisiä, mutta tuoteomistajalta tuli muutama korjauspyyntö. Komponenttien lisäyspainikkeiden kuvat haluttiin muuttaa, koska ne eivät sopineet yleiseen ulkoasuun muiden painikkeiden kanssa ja lisäksi uusi oletusresoluutio aiheutti sen, että uudet näytöt oli oletuksena zoomattu hieman liian lähelle. ProView:ssa on "sovita näyttöön" -toiminto erikseen, ja toiveena oli, että se tapahtuisi myös aina kun luodaan uusi näyttö. Muuten kaikkiin muihin muutoksiin oltiin tyytyväisiä.

9.3 Toinen Sprintti

Toisen sprintin suunnittelu oli opinnäytetyön puitteissa melko lyhyt. Työskentely jatkui samalla suunnitelmalla kuin ensimmäisessä sprintissä. Minun työtehtäväni olivat ProView 1.1 kehityskohteet ja minulla oli vapaus valita missä järjestyksessä toteutin niitä.

Aloitin tämän sprintin keskustelemalla kollegani kanssa ensimmäisen sprintin puutteista. Pyysin häntä ideoimaan ja toteuttamaan lisäyspainikkeiden uudet kuvat, sillä minulla ei ole oikeanlaista visuaalista silmää tällaisille asioille. Kun kollegani varmisti vielä sidosryhmiltä, että uudet kuvat istuvat muuhun ulkoasuun niin hän siirsi ne versionhallintaamme ja minun oli sitä kautta helppo ottaa ne käyttöön. Käytännössä minun täytyi vain vaihtaa kuvaelementtien tiedostopolut oikeanlaisiksi.

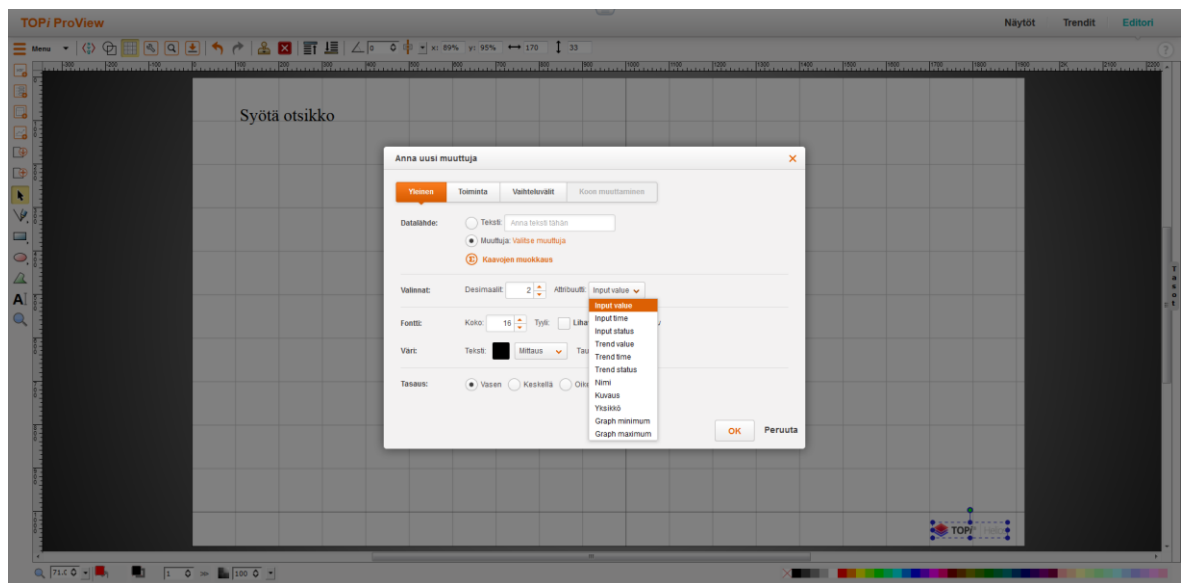
Seuraavaksi päätin hoitaa myös tuon toisen ongelman mikä mainittiin sprintin katselmoinnissa. Tavoitteena oli siis sovittaa uusi näyttö selaimeen niin, että se ei ole enää zoomattu liian lähelle. Toteutus oli tässäkin tapauksessa melko yksinkertainen. Piti vain tarkistaa, että miten SVG-Editissä on toteutettu tuo "Sovita näyttöön" -toiminto ja tehdä sama ratkaisu aina kun uusi näyttö luodaan.

Tarkoitukseni oli aloittaa "Mittauksen lasketun arvon automatisointi vielä toisella sprintillä, mutta valitettavasti onnistuin sairastumaan ja toisen sprintin työskentely loppui näihin työtehtäviin.

Sprintin katselmoinnissa esittelin tekemäni muutokset. Vaikka ne olivatkin melko vähäiset, niin sidosryhmät olivat tyytyväisiä. Uudet kuvat istuivat hyvin ProView-työkalun yleisilmeeseen ja näyttöjen kohdistaminen ilman ylimääräistä zoomausta toimi juuri kuten piti.

9.4 Kolmas Sprintti

Aloitin sprintin hieman haasteellisemmalla tehtävällä. Päätin aloittaa Mittauksen lasketun arvon automatisoinnin. Prosessinäyttöihin voidaan tosiaan lisätä muuttujia ja niille muuttujille voidaan tehdä myös hyvin paljon muutoksia. Muuttujia voidaan hakea useammasta eri tietokannasta ja joissain tietokannassa sijaitsee vain tietynlaisia muuttujia, mille täytyy aina asettaa erilaiset parametrit tapauksesta riippuen.

Kuva 6. Muuttujan asetukset

Kuvassa 6 näkyy "Lisää muuttuja" -painikkeen luoma oma ikkuna, mistä päästään muuttamaan valitsemasi muuttujan asetuksia. Minun työtehtäväni ongelmatilanne oli sellainen, että jos valittu muuttuja oli ns. laskettu arvo, niin silloin sille täytyi aina asettaa samat asetukset. Nämä asetukset täytyi kuitenkin aina laittaa itse käsin. Tämä haluttiin automatisoida. Mikäli muuttuja oli laskettu arvo, niin silloin attribuutin täytyi olla kuvan 3 alasetoalikkossa näkyvä "trend value" ja samalla myös muuttujan väriä haluttiin muuttaa. Muuttujilla on myös todella suuri määrä attribuutteja määritelty tietokantaan, niistä minulle olennainen attribuutti oli "ip_plant_area". Suurin osa muuttujiin liittyvistä linalaisuuksista jäi minulle vielä mysteeriksi, mutta ymmärsin, että jos plant_arean arvo oli CAL-alkuinen (Calculated Value), niin silloin sitä täytyy käsitellä kuin laskettua arvoa.

Tarkoituksena oli siis luoda toiminnallisuus, mikä tarkistaa muuttujan nimen ja tietokannan perusteella, että onko kyseisellä muuttujalla tietokannassa attribuuttia "ip_plant_area" ja jos on, niin onko se CAL-alkuinen. Tämä tapahtui käytännössä niin, että laitoin AJAX-kutsulla muuttujan nimen ja tietokannan nimen sovelluksen backendiin ja sinne luomaani omaan endpointtiin, mikä vuorostaan tarkisti näillä parametreillä, että onko kyseisellä muuttujalla attribuuttia "ip_plant_area" ja jos on, niin sitten tarkistetaan, että onko se CAL-alkuinen. Seuraavaksi minun piti myös pohtia, että mitä tuo endpoint palauttaa takaisin frontendiin. Aluksi suunnittelin, että se palauttaisi kaikki attribuutit ja sitten frontendissä tehtäisiin tuo tarkistus. Keskustelin asiasta työtoverien kanssa ja totesimme, että vaikka tällä hetkellä muuttujan tiedot ovat aika teknistä tietoa eivätkä välttämättä kovin arkaluontoista, niin se on tulevaisuudessa silti mahdollista. Tämän perusteella päätin, että endpoint palauttaa tavallisen boolean arvon, mistä voi päätellä, että oliko muuttuja laskettu arvo vai ei. Sen perusteella oli myös helppo asettaa alasetoalikkosta tietty vaihtoehto suoraan valituksi ja vaihdettua väri oikeanlaiseksi, kun käyttäjä valitsee tietyn muuttujan.

Zoomin korjaaminen osoittautui taas hieman erilaiseksi haasteeksi. ProView:n zoomaus toimi alunperin erittäin oudosti, se ei kohdistunut järkevästi ja sitä oli erittäin vaikea hallinnoida. Tuoteomistaja ja muut sidosryhmät ehdottivat ratkaisuksi, että zoomausta rajoitettaisiin ajastimella niin, että se rekisteröisi vain yhden rullaliikkeen sekunnissa ja sen avulla sitä olisi helpompi hallita. Totesin tosin, että oikea ongelma oli tuossa zoomauksen kohdistamisessa, joten pyrin ratkaisemaan ongelman sen avulla. Tämä ei ollut mitenkään helppo työ. SVG-editin oma koodi ei ollut kaikista ymmärrettävin ja zoomilogiikka itsessään ei avautunut minulle hirveästi. Päätin siis kokeilla, että löytyykö ratkaisua netistä. Luojan kiitos avoimelle lähdekoodille, sille SVG-Editin omilla Github-sivuilla joku toinen käyttäjä oli turhautunut samaan ongelmaan ja hän oli tehnyt siihen ratkaisun, minkä avulla zoomaus kohdistuu juuri siihen, missä hiiren kursori sijaitsee. (Github.com) Minun täytyi

vaan siirtää nuo samat muutokset meidän omaan koodiin ja kokeilla, että kaikki toimi kuten piti. Tässä tehtävässä tiedonhaku ja avoimen lähdekoodin projektien yhteistyö näytti hyvät puolensa.

Sprintin katselmoinnissa oltiin erittäin tyytyväisiä lopputuloksiin. Varsinkin zoomin korjaus on sellainen ominaisuus, minkä korjauksia oltiin odotettu jo pitkään. Sidosryhmät olivat nähneet sen toiminnallisuuden ongelmallisena lähes alusta lähtien. Lasketun arvon automatisointi oli myös toivottu uudistus ja sen toiminnallisuus vastasi sidosryhmien odotuksia.

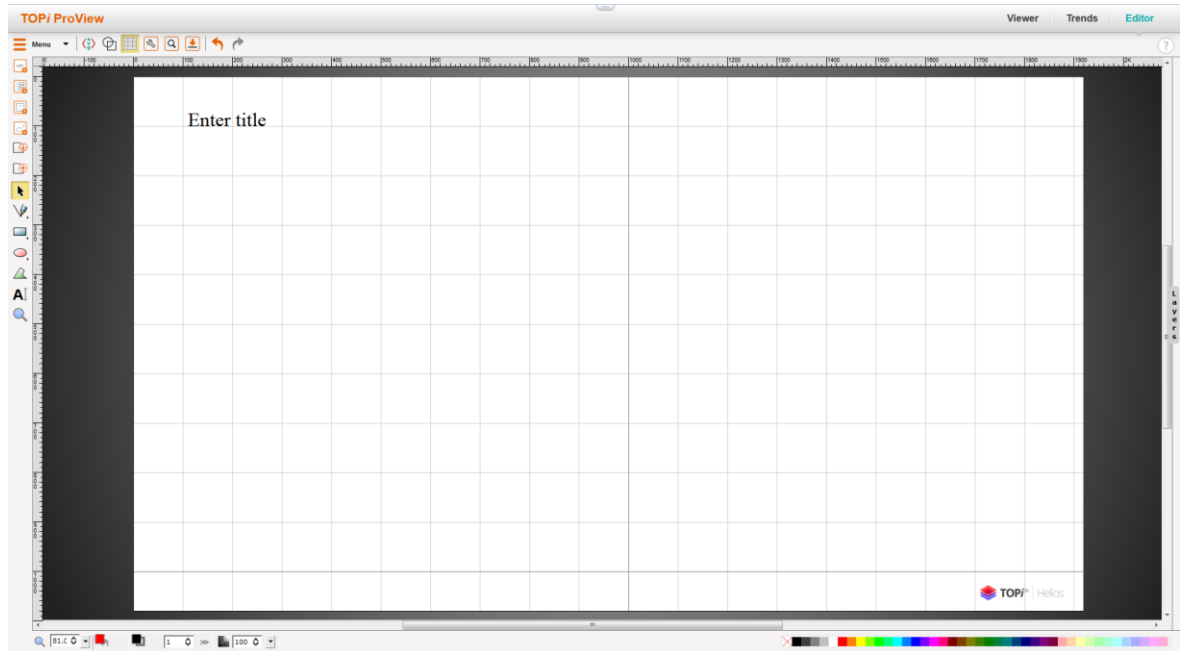
9.5 Neljäs Sprintti

Neljäs sprintti keskittyi uusien SVG-elementtien lisäämiseen uuteen näyttöön. Halusin saada vesileiman ja otsikkokentän lisättyä uusiin näyttöihin.

Vesileiman tarkoitus oli toimia TOPi-tuoteperheen mainoksena, koska Fortumin asiakkaat voivat näyttää ProView:lla tehtyjä prosessinäyttöä myös kolmansille osapuolille ja tätä kautta on teoreettinen mahdollisuus saada myös uusia asiakkaita. TOPin projektivaroitossa on mukana kuvakirjasto, missä on mukana myös TOPin logo SVG-muodossa ja tarkoituksena oli luoda toiminnallisuus mikä hakee tämän logon uusiin prosessinäyttöihin aina automaattisesti ja tekee siitä uuden kuvaelementin ja sijoittaa sen prosessinäytön oikeaan alalaitaan.

Ensimmäinen ratkaisuni oli toteuttaa uusi AJAX-kutsu, missä backend hakisi tuon kuvatiedoston ja koodittaisi kuvatiedoston Base64-muotoon ja palauttaisi sen samassa muodossa frontendiin. Ongelmaksi tässä ratkaisussa muodostui se, että olisi teoriassa mahdollista, että tarpeeksi huonoilla yhteyksillä kuvatiedosto ei ehtisi latautua uuteen prosessinäyttöön tarpeeksi nopeasti, koska AJAX-kutsut ja JavaScript itsessään ovat asynkronisia (Introduction to asynchronous JavaScript), eli tässä tapauksessa ohjelmakoodin toteutus jatkuisi vesileiman hakufunktion aikana, jos se kestäisi jostain syystä tavallista pidempään. Ratkaisu tähän ongelmaan oli onneksi melko yksinkertainen. Backendin logiikka ei varsinaisesti muuttunut. Sen sijaan, että olisin luonut uuden endpointin, tein uuden Java-luokan, missä oli sama toiminnallisuus. Tämän jälkeen lisäsin ProView:n jsp-tiedostoon ohjelmakoodia, mikä asettaa uuteen JavaScript muuttujaan TOPi-logon base64-muodossa. Tämä ratkaisee ongelman, koska jsp-tiedostot ladataan kokonaan ennen kuin JavaScript-tiedostot aloittaa toimintansa. Frontendin puolella oli tämän jälkeen vain tehtävä funktio, mikä lisää TOPi-logon sisältävän muuttujan uudeksi kuvaelementiksi ja laittaa kyseinen funktio käynnistymään sen jälkeen, kun uusi näyttö luodaan.

Otsikkokenttä oli vuorostaan yksinkertaisempi työ, koska sitä varten ei tarvinnut tehdä backendiin oikeastaan mitään. Sen sijaan frontendiin luotiin vain uusi funktio, mikä lisää uuden tekstielementin ja laittaa kyseinen funktio käynnistään uuden näytön luomisen jälkeen.

Kuva 7. Vesileima ja otsikkokenttä

Kuvassa 7 näkyy TOPI:n logo ja otsikkokenttä uudessa näytössä.

Ehdin myös suunnitella datan lisäämistä muuttujalistoihin. Lähtöasetelma oli siis se, että muuttujalistoihin listattiin vain muuttujien lukuarvot ja tavoitteena oli lisätä listaan näkyviin myös muuttujien raja-arvot ja muuttujan status. Tämä siksi, koska raja-arvojen ja statusten avulla pystyttiin nopeasti havaitsemaan oleellisia muuttujatietoja. Esimerkiksi jos muuttujan lukuarvo olisi jostain syystä raja-arvojen ulkopuolella. Toiveena oli myös, että raja-arvot ei olisi aina näkyvissä, koska jokaisella muuttujalla ei ole raja-arvoja ollenkaan. Muuttujalistan luomiseen piti siis tehdä käyttäjälle uusi vaihtoehto, minkä avulla hän saisi näkyviin muuttujan raja-arvot ja statuksen. En valitettavasti ehtinyt aloittamaan tehtävän toteutusta vielä tämän sprintin aikana.

Sprintin katselmointi meni samalla kaavalla kuin ennenkin. Toteutetut muutokset olivat mieluisia. Erityisesti tärkeitä huomioita olivat, että TOPI:n logoa ja otsikkokenttää voi halutessaan siirtää ja poistaa uudesta näytöstä.

9.6 Viides Sprintti

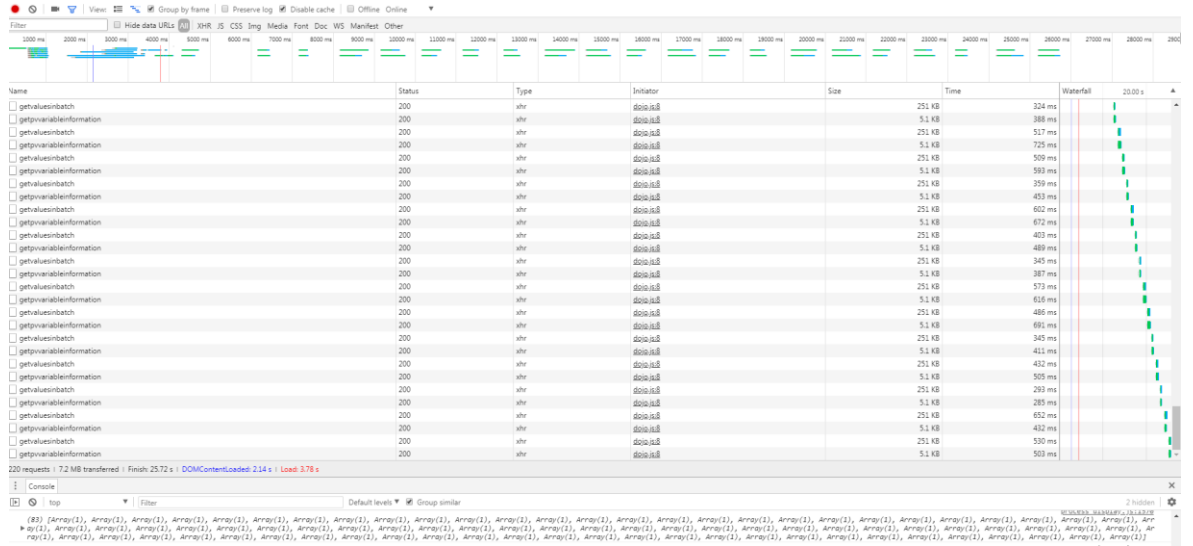
Opinnäytetyön piti alkuperäisen suunnitelman mukaan kestää neljä sprinttiä, mutta aikataulu suunniteltiin joustavaksi, että työskentelyä voitaisiin tarvittaessa jatkaa vielä yhden sprintin verran. Aiemmin mainittu sairastumiseni viivästytti hieman toteutusta, joten päätimme, että teen vielä yhden sprintin verran töitä, jonka jälkeen tarkastelemme tuloksia ja päätämme opinnäytetyön teknisen osuuden.

Sprintin suunnittelussa varmistin vielä sidosryhmiltä aloittamani tehtävän vaatimukset. Suunnittelimme suullisesti muuttujalistan ulkoasua uusilla tiedoilla ja sovimme, että näytän tuloksia kehityksen aikana saadakseni mahdollisimman nopeaa palautetta.

Aiemmassa sprintissä käytiin jo läpi sidosryhmien vaatimukset, joten seuraavaksi käydään läpi teknisiä haasteita. Jokainen prosessinäyttö, ja muuttujalista on tallennettu tietokantaan eri attribuutteineen. Minä olin nyt luomassa muuttujalistapohjaan täysin uutta vaihtoehtoa, joten nämä tiedot piti lisätä myös kaikkiin olemassa oleviin muuttujalistoihin. Toinen haaste, joka osoittautui koko opinnäytetyön haastavimmaksi osuudeksi, oli suorituskyky. Tavoitteena tosiaan oli, että muuttujien tiedot päivittyisivät prosessinäyttöön aina muuttaman sekunnin välein ja minun muutokset ei saisi hidastaa toiminnallisuutta liikaa.

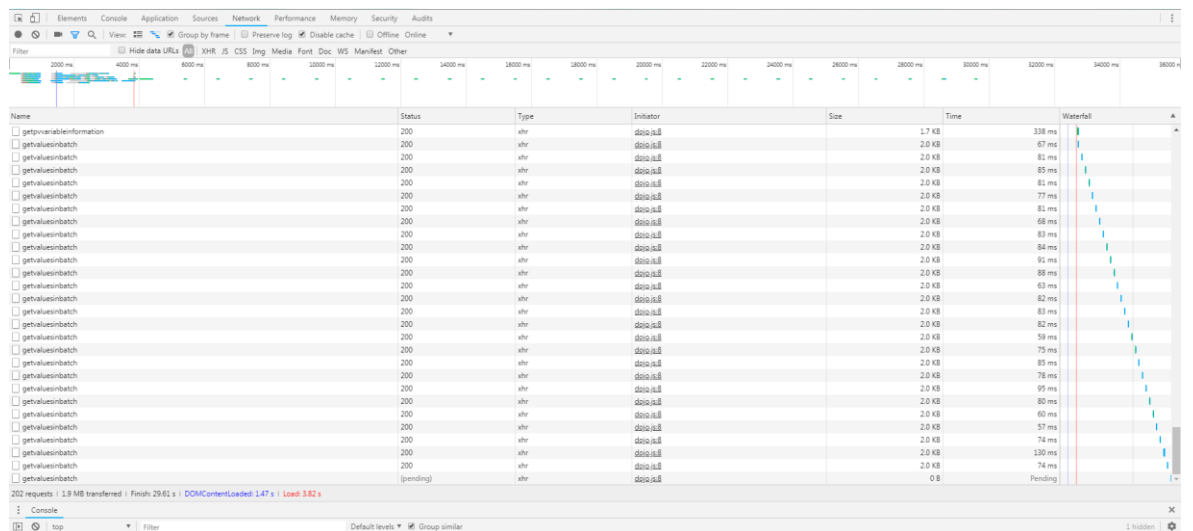
Toteutus alkoi niin, että lisäsin Java-luokkaan, mikä edusti muuttujalistoja, uuden boolean tyyppisen attribuutin, mikä osoittaisi, että onko muuttujalistassa näkyvissä muuttujien raja-arvot ja status vai ei. Lisäksi tein migraatioskriptin, mikä lisäsi itse tietokantatauluun uuden attribuutin ja päivittäisi myös kaikki olemassa olevat rivit lisäämällä niihin tämän saman tiedon. Koska missään muussa muuttujalistassa ei ole tarkoitus olla näkyvissä muuttujien raja-arvoja, niin kaikki vanhat rivit saisi attribuutin arvoksi false.

Muuttujien raja-arvojen haun ajattelin tehdä samanlaisella toteutuksella kuin itse muuttujien haku. AJAX-kutsu, mikä tehtäisiin samalla syklillä kuin itse muuttujien haku. Toteutus tapahtui niin, että frontend lähetti backendiin listan muuttujien nimistä, joiden raja-arvot haluttiin hakea. Backendiin taas toteutettiin ominaisuus mikä tarkistaa listan jokaisen muuttujan kohdalla, että onko tietokannassa olemassa samannimistä muuttujaa ja jos on, niin onko sille asetettu raja-arvoja. Jos sellaiset löytyy, niin ne asetetaan muuttujaolioon ja lopulta päivitetty lista lähetetään takaisin frontendiin. Tässä vaiheessa meillä oli kaikki tarvittava data ja se piti enää asettaa muuttujalistaan.

Kuva 8. Ensimmäinen toteutus

Kuvassa 8 näkyy ensimmäisen toteutuksen lopputulos. "getvaluesinbatch" endpoint hakee kaikki halutut muuttujat ja "getpvvariableinformation" endpoint hakee muuttujan raja-arvot ja statuksen. Tässä toteutuksessa muuttujalistassa on 83 muuttujaa ja sekä muuttujia ja raja-arvoja haetaan yhtä aikaa muutaman sekunnin välein. Tässä kuvassa voi huomata, että muuttujien ja raja-arvojen haussa kestää vaihtelevasti 280-725 millisekuntia ja sen todettiin olevan aivan liian hidasta vaatimuksiin nähden. Keskustelin tästä muiden kehittäjien ja tuoteomistajan kanssa ja tulimme siihen lopputulokseen, että vain muuttujien lukuarvo on sellainen, minkä täytyy päivittyä muutaman sekunnin välein, koska on paljon harvinaisempaa, että muuttujien raja-arvot muuttuvat.

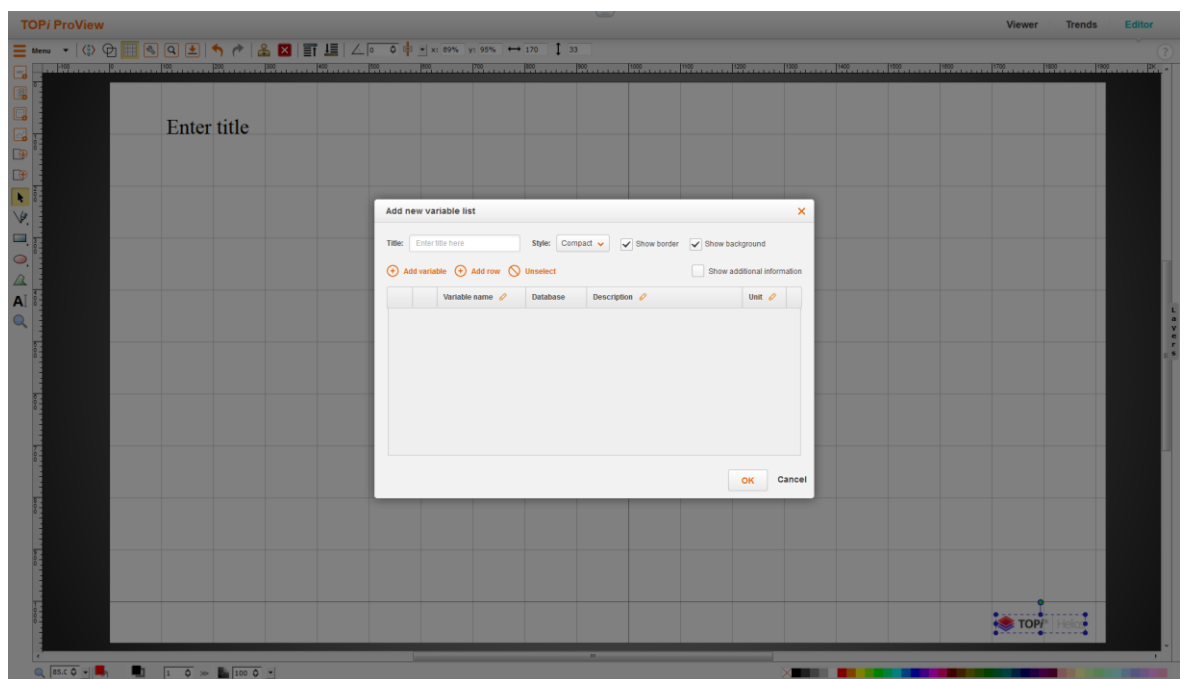

Kuva 9. Toinen toteutus

Kuvassa 9 näkyy seuraava toteutus, missä muuttujien raja-arvot haetaan vain silloin kun sivu ladataan ja muuttujien lukuarvojen haku jatkuu muutaman sekunnin välein. Kuvasta

huomataan, että suorituskyky paranee huomattavasti. Raja-arvojen haussa kestää yhä hieman pidempään, mutta muuttujien lukuarvojen haussa kestää pääosin alle 100 millisekuntia. Ainoa ongelma tässä toteutuksessa on se, että jos muuttujien raja-arvot muuttuvat, niin silloin sivu täytyy ladata uudelleen, että uudet raja-arvot tulevat näkyviin. Tuoteomistajan mukaan tämä ei ole ongelma, koska tuollainen muutos olisi muutenkin sen verran iso, että päivitys tuntuu käyttäjälle loogiselta.

Kun muuttujien hakulogiikka oli saatu valmiiksi, täytyi saada frontendin ulkoasu vielä käyttäjäystävälliseksi. Lisäsin muuttujalistan luontinäkömään uuden painikkeen, minkä avulla käyttäjä voi itse päättää, että haluaako hän kyseiseen muuttujalistaan raja-arvoja tai statusta näkyväksi.

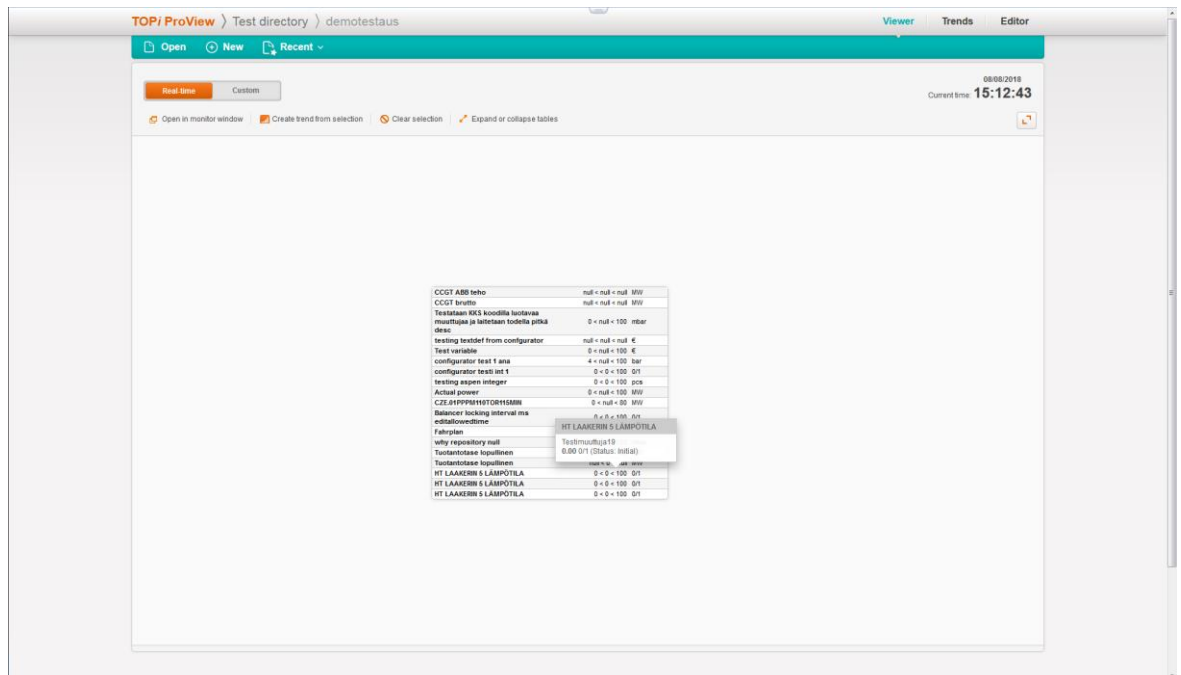
Kuva 10. Vaihtoehdoisen lisätiedon lisäspainike.

Kuvassa 10 näkyy painike otsikolla "show additional information".

Viimeisenä tehtävänä oli saada nämä uudet tiedot näkymään muuttujalistassa nätisti. Toteutuksen ideana oli, että muuttujalistassa tiedot näkyisivät muodossa ” [muuttujan nimi] [pienin raja-arvo] < [lukuarvo] < [ylin raja-arvo] | [status] ”

Muuten tuo suunnitelma olikin toimiva, mutta statuksia oli niin paljon erilaisia, että niitä ei saanut järkevästi laitettua muuttujalistaan niin, että se näyttäisi hyvältä myös käyttäjän silmälle. Muuttujalistassa on myös olemassa sellainen ominaisuus, että jos viet hiiren muuttujan kohdalle, niin muuttujan päälle ilmestyy pieni pop-up-ikkuna, mikä näyttää lisää

olennaista dataa muuttujasta. Pienen pohdinnan jälkeen totesin, että on paras siirtää tuo status tieto pop-upin sisälle kaiken muun tiedon joukkoon.

Kuva 11. Toteutuksen graafinen ulkoasu

Kuvassa 11 näkyy uusi muuttujalista, mihin on lisätty muuttujien raja-arvot ja kuvassa näkyy myös pop-up ikkuna, mihin on lisätty muuttujan status muodossa `Status: Initial`, missä Initial tarkoittaa itse muuttujan statusta.

Sprintin katselmoinnissa todettiin, että muuttujalistan ulkoasu kaipaava vielä hiomista, mutta ohjelmalogiikka toimii juuri kuten pitääkin. Toiveena oli, että muuttujien raja-arvot saataisiin järkevästi omiin sarakkaeisiin, mikä tekisi listojen seuraamisesta hieman selkeämpää. Toteutuksen aikana käytin myös hieman aikaa muuttujalistan toteutukseen, mutta tulimme muun kehitystiimin kanssa siihen tulokseen, että toteutus vaatisi jo olemassaolevan koodin siivoamista ja siihen täytyisi käyttää liikaa aikaa, joten se jätettiin tämän sprintin ulkopuolelle.

10 Yhteenveto

Viimeisessä luvussa arvioin omaa työskentelyäni, kuinka tavoitteet saavutettiin ja analysoin lopputuloksia.

Aloitin opinnäytetyön tekemisen käymällä eri kehityskohteet läpi toimeksiantajan kanssa ja valitsemalla niistä sopivan kokonaisuuden opinnäytetyölle. Mielestäni saimme kasattua sopivan paketin, missä oli erilaisia tehtäviä ja joiden haasteet vaihtelivat melko triviaaleista työtehtävistä erittäin haasteellisiin, minkä toiminnallisuuksien logiikkaan ja suunnitteluun täytyi oikeasti käyttää paljon ajatustyötä.

Opinnäytetyöprojekti oli itsessään todella mielenkiintoinen. Olen aina ollut sitä mieltä, että on todella mielekästä työskennellä projektien kanssa, mitä ihmiset oikeasti käyttävät. Työskentelymotivaatio tehdä laadukasta ohjelmakoodia nousee korkeammalle, koska keskinkertaisista ratkaisuista kärsisivät myös muut käyttäjät. Nyt pääsin myös tutustumaan minulle täysin uuteen työskentelyalueeseen. Olen aiemminkin tehnyt ohjelmistoja, mutta työkokemukseni energia-alalla oli opinnäytetyön alussa todella rajallinen, joten jouduin usein kysymään sidosryhmiltä, että mitkä ovat eri työtehtävien tausta, että kykenin tekemään toiminnallisuuksia mitkä vastaavat juuri heidän tarpeitaan.

10.1 Haasteet

Opinnäytetyön suurimmat haasteet liittyivät ehdottomasti ympäristöön missä työskentelin. Energia-alan eri lainalaisuudet, termistöt ja monimuotoisuus yllätti minut kehityksen aikana. Esimerkiksi kaikki tieto mitä muuttujissa säilytetään ja niiden tarpeet ovat vieläkin minulle hieman mysteeri, mutta sain selvitettyä kaiken olennaisen, että pystyin suorittamaan työtehtäväni.

SVG-Edit oli myös itsessään suuri haaste, vektorigrafiikka ja siihen liittyvä ohjelmisto oli minulle myös melko tuntematonta seutua, kun aloitin työskentelemään opinnäytetyön parissa. Kehityksessä oli myös se haaste, että SVG-Editin omaa ohjelmakoodia piti muokata mahdollisimman vähän, koska mahdolliset versiopäivitykset olisivat vaikeampia, jos SVG-Editin omassa koodissa olisi paljon meidän tekemiä muutoksia.

Ja yksi mainittava haaste oli myös yksinkertaisesti se, että oikeassa työskentely-ympäristössä täytyy kiinnittää huomiota sellaisiin asioihin, mitkä eivät ole niin suuressa roolissa henkilökohtaisissa projekteissa. Se missä harrasteprojektien tietokanta saattaa

pitää sisällään muutamia tietokantatauluja, työskentely-ympäristöissä tietokannat voivat pitää sisällään useita satoja tietokantatauluja ja jokaisen sisällä voi olla myös useita satoja rivejä, joten tietokantahakuihin ja optimointiin täytyy kiinnittää huomiota. Lisäksi ohjelmakoodin täytyy noudattaa yhteisiä pelisääntöjä, jotta koodi pysyy yhtenäisenä ja ymmärrettävänä.

Aikataulu myös osoittautui haasteeksi. Alkuperäinen aikataulu oli mitoitettu niin, että työskentely kestäisi neljä sprinttiä, mutta sairastuminen venytti työaikaa vielä yhden sprintin verran. Tämä oli tosin huomioitu koko opinnäytetyöprojektin aikataulussa, joten opinnäytetyön tekninen osuus valmistui sinänsä ajallaan. Opinnäytetyön kirjallinen osuus taas valittavasti venyi syksylle henkilökohtaisten haasteiden vuoksi.

10.2 Tavoitteiden saavuttaminen

Opinnäytetyöhön valittiin kymmenen kehityskohdetta, joista saatiin toteutettua yhdeksän. Ainoa asia, jota ei toteutettu, oli kirjastokomponenttien yhtenäistäminen. Tämäkin jäi tekemättä lähinnä siksi, että samaan aikaan eräs toinen kollega samasta scrum tiimistä toteutti ominaisuutta, mikä olisi pienentänyt komponenttien määrää huomuvasti. Kirjastokomponenteissa voi esimerkiksi olla samasta pumpusta kolme eri versiota, missä ainoa eroavaisuus on pumpun väri. Tämä ominaisuus olisi tehnyt mahdolliseksi sen, että kirjastokomponenttina olisi vain yksi pumpu ja sitä asettaessa käyttäjä saisi valita itse pumpun värin. Tämä toteutus venyi sitten sen verran pitkälle, että kirjastokomponentteja ei kannattanut alkaa yhtenäistämään tämän opinnäytetyön puitteissa. Käytännössä siis sain toteutettua kaikki kehityskohteet, mitkä pystyin. Mielestäni saavutin siis tavoitteet toimeksiantajan vaatimusten mukaan.

Oman oppimisen tavoitteet tuli myös mielestäni saavutettua. Vaikka osa työtehtävistä olikin melko triviaaleja haastavuudeltaan, niin esimerkiksi suorituskykyyn liittyvät tehtävät, missä täytyi miettiä useamman AJAX-kutsun mahdollisia asynkronisia ongelmia, olivat oikeasti haasteellisia ja niiden pohtiminen oli todella mielenkiintoista!

Kävin myös opinnäytetyön teknisen osuuden jälkeen keskustelua projektin tuoteomistajan kanssa, koska halusin tietää, että mitä mieltä loppukäyttäjät olivat töistäni. Parannustyöt ovat kuulemma todella hyödyllisiä uusia käyttäjiä ajatellen, koska esimerkiksi uusi oletusresoluutio ja ruudukko-ominaisuus helpottavat uusien näyttöjen piirtämistä huomattavasti. Visuaalisten komponenttien lisäspainikkeiden (muuttuja, muuttujalista, taulukko, graafi) uudelleensijoittelu vuorostaan helpottaa ongelmaa mikä Suomenojalla havaittiin, eli käyttäjät ovat lisänneet trendejä näyttöön ns. "kikkaillen", koska siihen löytyvää valmista toiminnallisuutta ei ole yksinkertaisesti löydetty. Pikanäppäin-painike tuo taas kaikille käyttäjille helpotusta työntekoon, koska sen avulla pikanäppäimet saa eri toiminnallisuuksille saa palautettua helposti mieleen. Otsikkokenttä on myös kätevä, koska näyttöihin on kuitenkin ollut tapana lisätä aina otsikko käytettävyyden helpottamiseksi. Nyt kun sitä saatiin hieman automatisoitua, niin sen avulla voidaan hieman ehkäistä tilannetta, missä otsikkokentän lisääminen unohtuu ja yleinen käytettävyys helpottuu. Muuttujalistan raja-arvojen toimivuudesta ei valitettavasti ollut vielä laajempaa käyttäjäpalautetta, koska ominaisuutta ei ilmeisesti ole vielä laitettu asiakkaille asti testattavaksi. Vesileima on taas myynti- ja markkinointiponnistelujen kannalta hyödyllinen ominaisuus, koska sen avulla TOPi-nimi tulee paremmin esiin.

Lähteet

Dojo Toolkit. Luettavissa: <https://dojotoolkit.org/>. Luettu: 03.09.2018

Garret 2005a, Ajax: A New Approach to Web Applications Luettavissa:
https://courses.cs.washington.edu/courses/cse490h/07sp/readings/ajax_adaptive_path.pdf
f. Luettu: 23.08.2018

Garret 2005b, Ajax: A New Approach to Web Applications s.2 Luettavissa:
https://courses.cs.washington.edu/courses/cse490h/07sp/readings/ajax_adaptive_path.pdf
f. Luettu: 23.08.2018

Github.com. Luettavissa: <https://github.com/SVG-Edit/svgedit/pull/169>, luettu: 03.08.2018

Introduction to asynchronous JavaScript, luettavissa:
<https://www.pluralsight.com/guides/introduction-to-asynchronous-javascript> luettu:
06.08.2018

JIRA. Luettavissa: <https://www.atlassian.com/software/jira>. Luettu: 03.09.2018

Kerminen 2009a, Bittikarttakuvien vektorointi. s. 2. Luettavissa:
<http://www.theseus.fi/handle/10024/2663>. Luettu: 03.09.2018

Kerminen 2009b, Bittikarttakuvien vektorointi. s. 4. Luettavissa:
<http://www.theseus.fi/handle/10024/2663>. Luettu: 03.09.2018

Laakkonen 2015a, Selainpohjainen tietojärjestelmä prosessitiedon havainnollistamiseen,
s. 17 kappale 4.1.1. Luettu: 21.09.2018

Laakkonen 2015b, Selainpohjainen tietojärjestelmä prosessitiedon havainnollistamiseen,
s. 3 kappale 2.1. Luettu: 21.09.2018

Laakkonen 2015c, Selainpohjainen tietojärjestelmä prosessitiedon havainnollistamiseen,
s. 35 kappale 6.2.2. Luettu: 02.05.2018

Laakkonen 2015d, Selainpohjainen tietojärjestelmä prosessitiedon havainnollistamiseen,
s. 55 kappale 7.3. Luettu: 30.7.2018

Laakkonen 2015e, Selainpohjainen tietojärjestelmä prosessitiedon havainnollistamiseen, s. 32 kappale 5.1. Luettu: 30.7.2018

Laakkonen 2015f, Selainpohjainen tietojärjestelmä prosessitiedon havainnollistamiseen, s. 55 kappale 7.2. Luettu: 30.7.2018

Myllykangas 2017, Jatkuva integrointi ja pilvipalvelut Metropolian opetuksessa, s. 2 kappale 2. Luettavissa: <http://www.theseus.fi/handle/10024/127649> Luettu: 02.10.2018

PostgreSQL. Luettavissa: <https://www.postgresql.org/about/> Luettu: 21.09.2018

Salmi 2013, Jatkuva integraatio pilvipalveluissa, s. 6 kappale 3.2. Luettavissa: <http://www.theseus.fi/handle/10024/60994> Luettu: 02.10.2018

Scrum Roles Demystified. Luettavissa: <https://www.scrumalliance.org/agile-resources/scrum-roles-demystified>. Luettu: 12.04.2018

Spring. Luettavissa: <https://spring.io/>. Luettu: 03.09.2018

SVG-Edit. Luettavissa: <https://github.com/SVG-Edit> Luettu: 12.04.2018

TOPi Energiatiedon hallintajärjestelmä, luettavissa: <https://www.fortum.fi/yrityksille-ja-yhteisoiille/palvelut-voimalaitoksille/lampovoimalaitoksille-ja/energianhallinta-ja-2> luettu: 06.08.2018

The WebSocket Protocol 2011. Luettavissa: <https://tools.ietf.org/html/rfc6455> Luettu: 23.08.2018

TRAC. Luettavissa: <https://trac.edgewall.org/>. Luettu: 03.09.2018

What is Scrum? Luettavissa: <https://www.scrum.org/resources/what-is-scrum>. Luettu: 12.04.2018

What is a Sprint? Luettavissa: https://www.scrum-institute.org/What_is_a_Sprint.php. Luettu: 12.04.2018